

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

Marijana Brcko

Mentorska grupa: Passport

Mentorica: Emina Bužinkić

Područje rada (modul, kolegij): Emancipacija kulturnog pluralizma u vrijeme izbjeglištva

Postkolonijalizam i migracije

Naziv rada: Passport project

S temom izbjeglištva prvi sam se puta susrela na jednoj edukaciji u Rimu. U sklopu edukacije, na kojoj su obrađivane teme nenasilnog djelovanja te mogućnosti koje socijalni mediji nude u promicanju nenasilja, imali smo mogućnost raditi i surađivati s izbjeglicama.

Naime, naš se trening održavao u organizaciji Service Civil International Italije u La Citta dell' Utopia. Bila je to kuća otvorena svima, mjesto na kojem se izbjeglicama i migrantima nudila mogućnost pravnog savjetovanja, učenja talijanskog jezika, besplatnog interneta, sudjelovanja na radionicama. Upravo smo na tim radionicama susreli neke od njih te s njima radili i surađivali.

Na radionici vezanoj uz Boalovo „kazalište potlačenih“ radila sam sa dečkom, izbjeglicom iz Zimbabvea, umjetnikom koji je u Italiji bio nekoliko godina i još uvijek nije imao riješen status. Bio je on osoba puna optimizma i entuzijazma, svjestan situacije u kojoj se nalazi, no ne dopuštajući da tuga i osjećaj bespomoćnosti dopru do njega. Toliko se živo sjećam vježbe koju sam radila s njim i energije koja je prštala iz njega. Ne sjećam se da je itko u tako malo vremena, uz minimalno korištenje riječi, uspio toliko doprijeti do mene. Još uvijek se sjećam njegove sreće sljedećeg dana kada je došao u Casa de Casale, grleći sve redom i zahvaljujući svima (čak i nama koje je tek upoznao) i pozdravljajući nas jer je dobio posao u Norveškoj i za nekoliko dana odlazi. Znam koliko smo bili sretni zbog njega te uzbuđeni kao da smo sami dobili tu mogućnost.

Dan nakon toga, prisustvovali smo predavanju u jednoj knjižari specijaliziranoj za temu Afrike. Riječ je bila o predavanju o Radio Ghettu. Naime, u Italiji, u pokrajini Puglia, postoji takozvani „geto“ izbjeglica. Mjesto je to veličine omanjeg grada, dio Puglie za koji se ne zna da postoji. Jednom prilikom, u jednoj od kuća (stračara bi bio primjereniji naziv za takvu vrstu prebivališta) izbio je požar koji se u sekundi proširio. Netko od ljudi koji tamo žive, zvao je policiju iz obližnjeg grada. Oni nisu

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

imali pojma da u njihovoj neposrednoj blizini postoji mjesto sa nekoliko tisuća duša koje tamo žive godinama. Za njih, ti ljudi tamo nisu postojali. Zanimljivo, s obzirom na činjenicu da većina voća, povrća, krumpira proizvedenog u Italiji, prolazi kroz njihove ruke, a kako bi neki od tih poslova uopće dobili, primorani su plaćati „danak“ kako svojim „crnim šefovima“ (black bosses) tako i svojim „bijelim šefovima“ (white bosses).

Jedan od stanovnika geta, izbjeglica iz Etiopije, osoba koja se u Italiji nalazi dvadeset godina, na pitanje zašto ostatak njegove obitelji nije sa njim te bi li ih volio dovesti, odgovorio je da se nada da nitko od njih nikad nogom neće morati kročiti u Europu. Jer u Etiopiji mu je bilo grozno, ovdje mu je gore.

Prisjećam se svoje nevjerice: „Kako je takvo što moguće u jednoj Europi? Kako u državi mogu živjeti deseci tisuća ljudi koji su nevidljivi, osobe za koje država ne zna, odnosno za njih ne mari. Kako netko može ljudima dopustiti živjeti u takvim uvjetima? Zašto netko nešto ne promijeni?“ Ta i slična pitanja rojila su mi se po glavi. Kao što rekoh, bio je to prvi puta da sam se osobno susrela sa pojmom izbjeglištva i migracija. Ili barem prisilnih migracija. Usto, bila sam uvjerenjena da mi u Hrvatskoj nemamo takvih problema.

I tada je došla takozvana „izbjeglička kriza“.

Meni, kao i većini hrvatske, a mislim da slobodno mogu reći i svjetske javnosti, ta se kriza na početku činila nečim naglim, neočekivanim, nečim na što Europa nikako nije mogla biti spremna. S obzirom da se te teme u Hrvatskoj nisu protezale kroz javnost te da sama nisam dolazila u doticaj s ljudima koji s izbjeglicama rade te im pomažu, nisam uopće bila svjesna onoga što sad znam – da izbjeglička kriza nije bila nagla niti neočekivana već da se Europa za nju, zbog nemara i bojazni, nije uopće pripremila te da nije problem u tome što ne možemo zbrinuti te ljude i pomoći već da to europske institucije i države članice ne žele.

U početku tvz. krize, nisam još bila toliko ljuta na Europu koliko sam se osjećala nemoćno i isfrustrirano jer i sama nisam nekako mogla pomoći. Utjeha mi je bilo barem prevađanje informacija s hrvatskog na engleski i obrnuto za prijateljicu iz Mađarske koja je sa prijateljima dolazila na hrvatske granice nakon što je ruta kroz Mađarsku bila zatvorena.

Slijedom toga, bilo je logično odslušati kolegije vezane uz migracije i izbjeglištvo. Jednostavno, htjela sam znati više. I to više nisam dobila. Unatoč predavačima koji su uistinu stručni u područjima kojima se bave, ništa od toga nije doprijelo do mene. Razmišljam sada o teorijskoj podlozi

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

svojeg rada, prolazim kroz literaturu – ništa. Dobili smo toliko informacija, nagomilane i zbijene, da sada ne znam istaknuti nijednu činjenicu koju smo učili i na kojoj bih htjela temeljiti svoj rad. Jer ono što me se dojmilo najviše, bile su priče ljudi, migranata i izbjeglica, te priče volontera. Meni poznatih i nepoznatih, priče autora koji sami pišu o svojem izbjeglištvu, priče *malih* ljudi na koje sam naišla na društvenim mrežama i raznim portalima. To je aspekt koji je meni bitan i to je ono što vi od mene sad ne tražite.

Na taj sam način birala i svoju mentorsku grupu. Željela sam sudjelovati u nečemu što će imati vidljivu svrhu te projekt kojem ću moći najviše pridonijeti. Početna ideja naše mentorske grupe bila je prilagoditi priču Ivane Brlić Mažuranić i pretvoriti Potjeha u tražitelja azila kako bismo tu temu lakše prezentirali djeci. Divna, odlična ideja sa potpuno vidljivom svrhom! Željela sam to. No, kasnije smo, umjesto adaptacije priče „Kako je Potjeh tražio istinu“, odlučili na hrvatski jezik prevesti poemu „Passport“ autora Antoine Cassara.

Poema je to koja u sebi sažimlje tolika iskustva migranata, njihove tuge, boli te prožimlje ideju svijeta bez granica, svijeta u kojem ti je dopušteno putovati kroz sve zemlje i kretati se među svim narodima već zbog toga što si čovjek, bez obzira koje si nacionalnosti, rase ili vjere. Poema je to čije ideje treba podijeliti sa što više ljudi. Za mene, potpuno solidna zamjena za Potjeha. Naime, odraslima treba educiranje o ovoj temi možda i više nego djeci.

Dogovorile smo na koji ćemo način prevesti poemu, odradile taj dio i poslale na lektoriranje. Usto smo odradile i akciju dijeljenja dijelova Putovnice. Akcija se održala ispred Porina, uz natpis Light Brigade „Open borders“ te hranu Okusa doma kako bi se proslavio završetak Ramazana toga dana. Ideja je bila dijeliti dijelove Putovnice napisane na arapskom jeziku izbjeglicama i migrantima. No, od svih osoba s kojima smo stupile u kontakt, samo je jedan muškarac uistinu pričao arapski. Ostali su nas tražili da im damo tekst ispisan na farsiju, engleskom te čak i na hrvatskom jeziku, tekst koji mi nismo imale tada. Podbacile smo. Radimo nešto za te ljude, želimo im pomoći, a činjenica je da ih uopće ne poznajemo.

Potreslo me to. Svjesna sam da im je ta hrana i sama gesta značila više nego riječi pjesme, no ipak... Kako nismo to predvidjele? I zašto? Upravo iz tog razloga, ne znam kako bih napisala ovaj rad kad ono što je bilo primarni zadatak, po meni, nismo odradile u potpunosti. A nije li to važnije? Doista učiniti nešto umjesto samo pisati o tome. Od prevrtanja i izokretanja teorije, izbjeglice i migranti neće imati puno koristi. Od širenja ideje, razgovora i hrane, imat će je barem malo.

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

Razumijem da je ovo rad koji bi trebalo biti kruna našeg sudjelovanja na Mirovnim studijima, ali upravo su me Mirovni naučili da je više koristi od bilo kakve male akcije nego od same rasprave o istom. Usto, naučili su me da je bitnije iznijeti svoje mišljenje čak i ako se ne uklapa u standarde i da nije toliko loše biti drugi i drugačiji. Upravo stoga je ovaj rad koncipiran na takav način. Svjesna sam da nisam odgovorila na sva pitanja niti da ovaj rad odgovara formi, no napisala sam ono što je meni bitno. Znam da je rad Centra za mirovne studije usmjeren na institucionalne promjene, no kako bi institucionalne promjene urodile plodom, potrebno je mijenjati svijest ljudi. Upravo zato, nadam se da ćemo tekst Putovnice uspjeti podijeliti sa migrantima na jezicima koji oni razumiju te sa hrvatskom javnosti. I da će ideja koja je nas nadahnula, nadahnuti i druge. Kada dovoljan broj nas povjeruje da je takav svijet moguć, možda, samo možda, krenemo u borbu za njegovo ostvarenje (idealistički, znam, ali moj je rad pa si to mogu dopustiti).

Marijana Brcko

